

2024-2025 Eđitim-Öđretim Yılı

MÜHENDİSLİK ETİğİ

5.HAFTA

Mesleki Davranış İlkeleri

ÖđR. GÖR. KORAY ÇOŞKUN

Evrensel Etik İlkeleri

- Adalet
- Hukukun üstünlüğü
- Doğruluk ve Dürüstlük
- Eşitlik
- Tarafsızlık
- Sorumluluk
- İnsan hakları
- Hoşgörü
- Saygı
- Demokrasi
- Hak ve Özgürlükler
- Emegin hakkı
- Tutumluluk

“Ethics is knowing what we had to do.”
(Socrates)

MESLEK ETİĞİ

Mesleki Etik İlkeleri

- Doğruluk
- Yasallık (Hukuka Saygı)
- Yeterlik (Liyakat)
- Güvenilirlik
- Mesleğe Bağlılık
- Dürüstlük
- Toplumsal ve mesleki sorumluluk
- Tarafsızlık

MESLEK ETİĞİ

Mesleki Etik Dışı Davranışlar

- Ayrımcılık
- Kayırma
- Rüşvet
- Psikolojik Yıldıрма (Mobbing)
- Görevde İhmal
- Sömürü (İstismar)
- Bencillik
- Yolsuzluk
- Şiddet-Baskı-Saldırganlık
- İş İlişkilerine Politika Karıştırma
- Hakaret ve Küfür
- Bedensel ve Cinsel İstismar
- Görev ve Yetkinin Kötüye Kullanımı
- Dedikodu
- Zimmet

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ

Dünya Mühendisler Birliği, Mühendislik Etiği İlkeleri'ni 5 Ekim 1977 yılında kabul etmiştir.

TMMOB Nisan 2003 tarihinde, Ülkemizdeki mühendisler için "Mesleki Davranış İlkeleri"ni yayınlamıştır.

Ulusal davranış kuralları (etik), ulusal esaslarla ve özgür düşüncelerle beslenmeli ve buna destek olunmalı.

Gazi M. Kemal ATATÜRK

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ

WFEO (World Federation of Engineering Organizations), Dünya Mühendisler Birliği'nin 5 Ekim 1977 'de yapılan toplantısında, mühendislik etiği şöyle belirtilmiştir:

- “Mühendisler, mühendislik mesleğinin, doğruluğunu, onurunu ve değerini,
 - insanların rahat yaşaması için bilgi ve becerilerini kullanarak,
 - dürüst ve tarafsız olarak halka ve kendi işlerine sadakatle hizmet ederek,
 - mühendislik mesleğinin yeteneğini ve prestijini arttırmaya çabalayarak,
 - kendi disiplinlerinin mesleki ve teknik saygınlığını arttırmaya çalışarak yüceltir ve geliştirirler”.

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ (WFEO)

WFEO, Temel mühendislik etik ilkeleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Mühendisler;

1. Mesleki görevlerini yerine getirirken, toplumun güvenliğini, sağlığını ve refahını en önde tutacaklardır.
2. Sadece kendi uzmanlık alanlarındaki hizmetleri vermelidirler.
3. Yalnızca objektif ve gerçek resmi raporlar yayınlacaklardır.
4. Mesleki konularda, her işveren veya müşteri için güvenilir vekil olarak davranacaklar ve çıkar çatışmalarından kaçınacaklardır.
5. Hizmetlerinin geçerliliği konusunda mesleki itibarlarını oluşturacak ve diğerleriyle haksız rekabete girmeyeceklerdir.
6. Mesleğin doğruluğunu, onurunu ve değerini yüceltmek ve geliştirmek için çalışacaklardır.
7. Mesleki gelişmelerini kendi kariyerleriyle devam ettirecekler ve kendi kontrolleri altındaki mühendislerin mesleki gelişmeleri için olanaklar sağlayacaklardır.

https://www.wfeo.org/wp-content/uploads/code_of_ethics/WFEO_MODEL_CODE_OF_ETHICS.pdf

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ (IEEE)

IEEE Code of Ethics

We, the members of the IEEE, in recognition of the importance of our technologies in affecting the quality of life throughout the world, and in accepting a personal obligation to our profession, its members, and the communities we serve, do hereby commit ourselves to the highest ethical and professional conduct and agree:

1. To uphold the highest standards of integrity, responsible behavior, and ethical conduct in professional activities.
 2. To hold paramount the safety, health, and welfare of the public; to strive to comply with ethical design and sustainable development practices; to protect the privacy of others, and to disclose promptly factors that might endanger the public or the environment;
 3. To improve the understanding by individuals and society of the capabilities and societal implications of conventional and emerging technologies, including intelligent systems;
 4. To avoid real or perceived conflicts of interest whenever possible, and to disclose them to affected parties when they do exist;
 5. To avoid unlawful conduct in professional activities, and to reject bribery in all its forms;
 6. To seek, accept, and offer honest criticism of technical work, to acknowledge and correct errors, to be honest and realistic in stating claims or estimates based on available data, and to credit properly the contributions of others;
 7. To treat all persons fairly and with respect, and to not engage in discrimination based on characteristics such as race, religion, gender, disability, age, national origin, sexual orientation, gender identity, or gender expression;
 8. To not engage in harassment of any kind, including sexual harassment or bullying behavior;
 9. To avoid injuring others, their property, reputation, or employment by false or malicious actions, rumors, or any other verbal or physical abuses;
 10. To support colleagues and co-workers in following this code of ethics, to strive to ensure the code is upheld, and to not retaliate against individuals reporting a violation.
- Adopted by the
IEEE Board of Directors
June 2010

ABD 'de elektrik, elektronik ve bilgisayar mühendisliği enstitüsü (IEEE) (Institute of Electrical and Electronics Engineers) mühendisler için genel etik kurallarını aşağıdaki gibi sıralamıştır.

1. Kamu güvenliği, sağlığı ve refahı ile uyumlu mühendislik kararları verme sorumluluğunu üstlenmek, çevreyi veya halkı tehdit edebilecek faktörleri zamanında açıklamak.
2. Çıkar çatışmalarından mümkün olduğunca uzak durmak
3. Verilere dayanarak yapılan iddia veya tahminlerde dürüst ve gerçekçi olmak.
4. Rüşveti tüm şekilleriyle reddetmek.
5. Teknolojinin daha iyi anlaşılması, yerinde uygulanması ve potansiyel zararlarının anlaşılır kılınması için çalışmak.
6. Teknik bilgi ve becerileri güncelleştirmek ve ilerletmek, teknolojik görevleri sadece deneyimi veya yeteneği içinde olduğu zaman üstlenmek.
7. Teknik çalışmaları araştırmak ve eleştirisini yapmak, hataları kabullenmek ve düzeltmek,
8. Irk, dil, din veya etnik köken gibi faktörlerden bağımsız olarak tüm kişilere insaflica davranmak.
9. Başkalarını yanlış davranış veya iftiralarla yaralamaktan sakınmak.
10. Meslektaş ve iş arkadaşlarına mesleki ilerlemelerinde ve bu etik kurallarını uygulamalarında yardımcı olmak.

<https://www.ieee.org/about/corporate/governance/p7-8.html>

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ (ACM)

ACM (Association for Computing Machinery), mühendisler için genel etik kurallarını aşağıdaki gibi sıralamıştır.

- 1- Toplum ve insanlığın refahı için çalışmak
- 2- Başkalarına zarar vermekten kaçınmak
- 3- Dürüst ve güvenilir olmak
- 4- Ayrımcılığa karşı tavır almak
- 5- Telif ve patent haklarına saygılı olmak.
- 6- Entelektüel haklara saygılı olmak
- 7- Mülk haklarına saygılı olmak
- 8- Gizliliğe saygılı olmak

<https://www.acm.org/code-of-ethics>

ACM, bilgisayar mühendisliği bilimini bir araya getirmek için 1947'de kurulmuş ve gün geçtikçe büyüyerek dünya çapında tanınan bir kuruluş olmuştur.

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ (ABET)

ABET (Accreditation Board for Engineering and Technology), mühendisler için genel etik kurallarını aşağıdaki gibi sıralamıştır.

- 1- Toplum ve insanlığın refahı için çalışmak
- 2- Başkalarına zarar vermekten kaçınmak
- 3- Dürüst ve güvenilir olmak
- 4- Ayrımcılığa karşı tavır almak
- 5- Telif ve patent haklarına saygılı olmak.
- 6- Entelektüel haklara saygılı olmak
- 7- Mülk haklarına saygılı olmak
- 8- Gizliliğe saygılı olmak

<http://sites.bsyse.wsu.edu/pitts/be120/Handouts/codes/abet.htm>

ABET, yükseköğretim kurumlarının uygulamalı bilim, mühendislik, teknoloji ve bilişim alanlarındaki programlarını akredite eden ve sivil toplum kuruluşu olarak faaliyet gösteren bir oluşumdur.

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ (TMMOB)

TMMOB Nisan 2003 tarihinde, Ülkemizdeki mühendisler için "Mesleki Davranış İlkeleri" ni yayınlamıştır. Bu ilkeler, Dünya Mühendisler Birliğinin düzenlemesinden farklı olarak,

- 1-Topluma karşı sorumluluklar,
 - 2-Doğaya ve çevreye karşı sorumluluklar,
 - 3-İşverene ve müşteriye karşı sorumluluklar,
 - 4-Mesleğe ve meslektaşlara karşı sorumluluklar,
 - 5-Kendilerine karşı sorumluluklar,
- başlıkları altında düzenlenmiştir.

<https://www.tmmob.org.tr/etkinlik/muhendislik-mimarlik-kurultayi-2003/kurultay-kararlari-mesleki-davranis-ilkeleri>

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ (TMMOB)

TMMOB MESLEKİ DAVRANIŞ İLKELERİ

Giriş

Mühendislik ve mimarlık hizmetleri, gerek tek tek bireylerin, gerekse toplumun günlük yaşamının her noktasını daha çok etkilemekte, bu etki günümüzle sınırlı kalmayıp geleceğimizi ve kaynaklarımızın kullanımını da kapsamaktadır. Bu nedenle de, mühendislerin ve mimarların topluma, yaşadıkları çağa, doğaya karşı sorumlulukları da hizmetlerinin kapsamıyla aynı oranda artmaktadır. Ayrıca, gelişme sürecinin sıkıntılarını yaşayan ülkemizde bu toplumsal sorumluluk daha da fazladır.

Mühendisler ve mimarlar, ayrılmaz bir parçası oldukları toplumun refah ve mutluluğuna katkıda bulunmak için, mesleki etkinliklerinde aşağıda tanımlanan ilkelere uymayı, uyulması için meslektaşlarını uyarmayı bir görev sayarlar.

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ (TMMOB)

1-Topluma karşı sorumluluklar,

Mühendisler ve Mimarlar,

- 1.Mesleki bilgi, beceri ve deneyimlerini, toplumun ortak çıkarları; evrensel insani kazanımların ve kültürel mirasın korunması ve insan refahının gelişimi için kullanırlar. Toplumun sağlığı, güvenliği ve refahı için duymuş oldukları sorumluluk her zaman kendi kişisel çıkarlarının, meslektaşlarının çıkarlarının ya da mimar ve mühendisler topluluğunun çıkarlarının üstünde yer alır.
- 2.Kendilerinden istenen işin toplum ve çevre için ciddi bir tehlike yaratacağı sonucuna varılırsa ve bu konudaki mesleki yargıları işveren ya da müşteri tarafından dikkate alınmıyorsa, görüşlerini işverene ya da müşterilerine yazılı olarak bildirirler; sonuç alamamaları durumunda meslek örgütlerini ve gerektiğinde yetkili makamları ve kamu oyunu bilgilendirirler.
3. Toplumun ilgi alanı içinde bulunan teknik konulardaki görüşlerini, raporlarını, konuyu yerinde ve tam anlamıyla araştırmış, incelemiş ve yeterli bir bilgi ve verilerle donanmış olarak, ticari ve kişisel kaygıları bir yana bırakarak, doğru, tam ve nesnel bir biçimde açıklarlar.
- 4.İş yerlerinde işçi sağlığını korumak ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli önlemleri alırlar, iş yerlerinde çalışanları bu konularda bilgilendirirler.
- 5.İşverenleri, müşterileri, meslektaşları da dahil olmak üzere, toplumdaki herkese adil, dürüst ve iyi niyetle davranırlar.
- 6.Ülkenin teknoloji ve mühendislik yeteneğinin yükselmesi için, teknolojinin, teknolojinin uygun kullanımının ve potansiyel sonuçlarının toplum tarafından anlaşılması için çaba gösterirler.

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ (TMMOB)

2-Doğaya ve çevreye karşı sorumluluklar,

Mühendisler ve Mimarlar, doğayı ve çevreyi korumayı, onlara zarar vermemeyi, uygulamalarının doğayla uyumlu olmasını sağlamayı mesleki sorumluluklarının ayrılmaz parçası olarak görürler, doğal kaynakların ve enerjinin tasarrufuna özel önem verirler.

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ (TMMOB)

3-İşverene ve müşteriye karşı sorumluluklar,

Mühendisler ve Mimarlar,

- 1.İşveren/müşteriyle teknik konulardaki mesleki alışverişlerinde her zaman güvenilir bir iş gören ya da vekil ya da danışman olarak ve işveren/müşterinin çıkarları için, toplumun refah ve sağlığını ve güvenliğini tehlikeye atmaksızın, mesleki beceri ve deneyimlerini sonuna kadar kullanarak, uygun ve düzgün bir iş düzeyi ile çalışırlar.
- 2.İşverenleri ya da müşterileriyle olan iş ilişkilerini etkileyecek şekilde doğrudan ya da dolaylı olarak herhangi bir armağan, para ya da hizmet ya da iş teklifi kabul etmezler; başkalarına teklif etmezler, mesleki ilişkilerini geliştirmek amacıyla siyasal amaçlı bağış yapmazlar.
- 3.İşverenin/müşterinin ticari ve teknolojik sırlarını izin almadan başkalarına açıklamazlar, kişisel çıkarları için kullanmazlar.

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ (TMMOB)

4-Mesleğe ve meslektaşlara karşı sorumluluklar,

Mühendisler ve Mimarlar,

- 1.Mesleki etkinliklerini, tüm meslektaşlarının güvenini kazanacak bir biçimde ve mesleğin saygınlığına azami özen göstererek sürdürürler.
- 2.Tüm meslektaşlarına saygıyla yaklaşırlar; meslektaşlarıyla haksız rekabet içinde olmazlar ve astlarının gelişimi için özel çaba harcarlar, onlara yardımcı olurlar, telif haklarına ve özgün çalışmalara saygı gösterirler, çalışmalara katkıları ve katkıda bulunanları belirtirler.
- 3.Yalnızca yeterli oldukları alanlarda mesleki hizmet verirler; hizmetlerini etkileyebilecek diğer uzmanlık alanlarındaki yetkililerin görüşlerine başvururlar, disiplinler arası ortak çalışmayı özendirirler.
4. Mesleki görev, yetki ve sorumluluklarını, sadece zorunlu durumlarda ve ehil olan meslektaşlarına devrederler.
- 5.İşlerini yalnızca kendilerine tanınmış mesleki görev, yetki ve sorumluluk çerçevesinde yaparlar, yalnızca resmi olarak hak kazanmış oldukları sıfat ve unvanları kullanırlar.
- 6.Bu mesleki davranış ilkelerine aykırı davrananlara yardımcı olmazlar, onların etkinliklerinin içinde yer almazlar, onları uyarırlar, bu konuda meslek örgütleriyle işbirliği yaparlar; bu ilkelere uygun davrananları bütün güçleriyle desteklerler.
- 7.Meslek örgütlerinin etkinliklerine aktif olarak katılmaya çaba gösterirler, onları desteklerler, mesleğin gelişmesine katkıda bulunurlar.

MÜHENDİSLİK ETİĞİ'NİN TEMEL İLKELERİ (TMMOB)

5-Kendilerine karşı sorumluluklar,

Mühendisler ve Mimarlar,

- 1.Mesleki bilgilerini güncelleştirirler, kültürlerini ve mesleki yeterliliklerini geliştirirler.
- 2.Mesleki etkinliklerine ilişkin olarak meslektaşlarının dürüst ve nesnel eleştirilerini dikkate alırlar, gerektiğinde kendileri de eleştirmekten kaçınmazlar.
- 3.Birlikte çalıştığı insanları anlamaya, çok kültürlü çalışma ortamlarına uyum sağlamaya çalışırlar.

- <https://onlineethics.org/>
- <https://www.nspe.org/sites/default/files/resources/pdfs/Ethics/CodeofEthics/NSPECodeofEthicsforEngineers.pdf>
- <https://www.nspe.org/resources/ethics/code-ethics/history-code-ethics-engineers>
- <https://www.globethics.net/home>

TEŞEKKÜRLER...

